



«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Նորագույն տեղեկատվական
տեխնոլոգիաների ազդեցությունը և դերը սովորողի հոգեբանական
զարգացման գործում

Առարկան՝ պատմություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Սուսաննա Մուրադյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Ն. Վ. Գոգոյի անվան թիվ 35 դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

| | |
|--|-------|
| ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ..... | 2 |
| Գլուխ 1. ՀԻՄՆԱԽՆԴՐԻ ԳԻՏԱՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ | |
| 1.1 Տեղեկատվա-հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դերը կրթական գործընթացում..... | 3-7 |
| 1.2 Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցության բացասական հետևանքները աշակերտների հոգեբանական զարգացման գործում..... | 8-12 |
| ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ..... | 13-14 |
| ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ..... | 15 |

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: 21-րդ դարը նշանավորվեց տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բուռն ներթափանցմամբ հասարակական կյանքի և մարդկային գործունեության բոլոր ոլորտներ:

Այսօր բազմաթիվ հետազոտություններ են իրականացվում անձի գիտակցության, հոգեկանի, վարքի, բարոյական որակների, արժեքային կողմնորոշումների ձևավորման վրա, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, մասնավորապես համացանցի, բացասական և դրական ազդեցության ուղղությամբ: Վերջին ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ այսօր աշակերտներն ավելի ու ավելի են ներքաշվում վիրտուալ աշխարհի և խորապես ընկնում համացանցի ազդեցության տակ: Բջջային հեռախոսները, զանազատ գաջեթները, համացանցը ավելի ու ավելի են դառնում երեխայի առօրյա կյանքի անբաժան մասը: Գնալով աճում է դրանց բացասական ազդեցությունը նրանց խոսքի, երևակայության, մտածողության, արժեքային կողմնորոշումների, կենսակերպի, միջանձնային հարաբերությունների, դիրքորոշումների ձևավորման վրա:

ՀԱՐՑ: Ինչպե՞ս է ազդում SS ներգրավվածությունը կրթական համակարգում աշակերտի հոգեկան աշխարհի վրա:

Հետազոտության **նպատակն** է նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցության ուսումնասիրումը սովորողի հոգեբանական զարգացման գործընթացում:

Նպատակից բխում են հետևյալ **խնդիրները**.

- Վերլուծել հիմնախնդրի շուրջ եղած գիտական և մեթոդական գրականություն:
- Ուսումնասիրել նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դերը կրթական գործընթացում:
- Բացահայտել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունը սովորողի հոգեբանական զարգացման գործում:

Հետազոտության կառուցվածքը: Աշխատանքը բաղկացած է բովանդակությունից, ներածությունից, երկու ենթաալիսից, եզրակացություններից, օգտագործված գրականության ցանկից:

Գլուխ 1. ՀԻՄՆԱԽՆԴՐԻ ԳԻՏԱՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.1 Տեղեկատվա-հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դերը կրթական գործընթացում

Հասարակության գլոբալացման արդյունքում նոր տեխնոլոգիաները անսահմանափակ հնարավորություններ են տալիս կրթության ոլորտում բացահայտումների և զարգացումների: Այսօրվա սովորողները բառացիորեն ընկալում են աշխարհը տարբեր սարքերի օգնությամբ՝ բջջային հեռախոսներ, համակարգիչներ, որոնք օգտագործում են ամենուր [3]:

Այս իրողությունը պահանջում է կրթության ոլորտում նոր մեթոդների և տեխնիկայի մշակում՝ հիմնված ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառման վրա: Միևնույն ժամանակ, ուսուցչի հիմնական խնդիրը մնում է պահպանել աշակերտների հետաքրքրությունը կրթության նկատմամբ, ինչպես նաև համոզել երեխաներին, որ ստացած գիտելիքները օգտակար կլինեն իրական աշխարհում:

Այն դասերի շնորհիվ, որտեղ օգտագործվում են տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաներ, երեխաները ավելի լավ են ընկալում նոր նյութերը: Միևնույն ժամանակ, երեխան ընկալման գործընթացում օգտագործում է ոչ միայն իր տեսողությունն ու լսողությունը, այլև երևակայությունը, հույզերը:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները թույլ են տալիս բազմազանություն դարոցականների գործունեության մեջ, ինչը, իր հերթին, մեծագույն հետաքրքրություն է առաջացնում ուսումնական գործընթացի նկատմամբ՝ արթնացնելով նրանց ակտիվությունը:

Հենց տեղեկատվական տեխնոլոգիաներն են ուսումնական գործընթացին տալիս ստեղծագործական բնույթ, խթանելով առարկայի հանդեպ իմացական ակտիվությունը: Այստեղ թարմացվում է բովանդակային կողմը, անհատականացվում է ուսուցման գործընթացը և ձևավորվում դարոցականների ինքնուրույնությունը:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ներառում են.

1. համակարգչային ներկայացումներ (компьютерные презентации)
2. համակարգչային ուսուցման ծրագրեր;
3. էլեկտրոնային գրքեր, դասագրքեր, տեղեկատու, բառարաններ;
4. մուլտիմեդիա սարքեր;
5. աշխատանք համացանցում;
6. հեռավար ուսուցում, խորհրդատվություն;
7. մեսենջերների օգտագործում հետադարձ կապի համար;
8. մասնակցություն մրցույթների, օլիմպիադաների, կոնֆերանսների և այլն:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիան՝ ինտերակտիվ տեխնոլոգիա է: ՏՏ-ն՝ ընդհանրացրած հասկացություն է, որը նկարագրում է տեղեկատվության հավաքագրման, պահպանման, մշակման, ներկայացման ու փոխանցման տարբեր մեթոդներ, եղանակներ ու ալգորիթմեր: Դա հեռուստատեսության, DVD, CD, ռադիոյի, պլանշետների, ՋԼՄ-ների, համակարգչի, հեռախոսի, խաղային սարքերի օգտագործում է: Ժամանակակից կրթական գործընթացը չի կարելի պատկերացնել առանց մուլտիմեդիական տեխնոլոգիաների օգտագործման, որոնք եզակի հնարավորություններ են տրամադրում մանկավարժի և աշակերտների ստեղծագործական նախաձեռնությունների իրականացման համար:

Դասերը, ՏՏ-ի օգտագործման տեսակետից, նպատակահարմար է դառնում չորս խմբերի բաժանելը:

1. Ցուղադրական տիպի պարապունքներ՝ պրեզենտացիա:

2. Պարապունքներ՝ վիկտորինաներ, թեստեր:

Թեստային ծրագրերը թույլ են տալիս արագ գնահատել աշխատանքի արդյունքը, հստակ սահմանել այն թեմաները, որոնցում առկա են գիտելիքների բացատները: Պետք է ձգտենք հասնել այնպիսի մակարդակի, երբ ուսուցիչներն իրենք սկսեն մշակել ու ստեղծել զանազան թեստերի համակարգչային տարբերակները և օգտագործեն դրանք դասերին:

3. Ուսուցանող համակարգչային խաղերը:

Գոյություն ունեցող ուսուցանող ծրագրերը կարելի է դասակարգել հետևյալ կերպ.

- Խաղեր զարգացնող՝ հիշողությունը, երևակայությունը, մտածողությունը և այլն:
- Օտար լեզվով «խոսացող» բառարաններ՝ անիմացիաներով:
- ԱՐՏ-ստուդիաներ, պարզագույն գրաֆիկական խմբագրեր՝ նկարների մեծ պահուստով:
- Խաղեր- ճանապարհորդություններ:
- Պարզագույն ծրագրեր՝ ուսուցանելու համար ընթերցանություն, մաթեմատիկա և այլն:

4. Ֆիզիկուլտ դադարներ, ռելաքսիացիոն վարժություններ:

Աշխատանք ծնողների հետ:

Ուսուցչի ինքնաներկայացումը, աշակերտի ու ուսուցչի պորտֆոլիոյի ստեղծումը, ժողովներին, որպես հիմնախնդրի շուրջ տեղեկատվություն հավաքելու, տնային ուսուցման համար օգտագործումը: Ուսուցիչը կարող է տեղադրել խորհրդատվություններ, փոխանցել նյութեր, տալ հայտարարություններ:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրումն առավելություններ ունի ուսուցման ավանդական միջոցների նկատմամբ.

1. ՏՏ-ն հնարավորություն է տալիս ընդլայնել ուսուցման էլեկտրոնային միջոցների օգտագործումը, որոնք ավելի արագ են փոխանցում տեղեկատվությունը:
2. Շարժումները, ձայնը, մուլտիպլիկացիան երկար ժամանակով է գրավում սովորողների ուշադրությունն ու նպաստում է իրենց մոտ ուսումնասիրվող նյութի հանդեպ հետաքրքրության բարձրացմանը: Դասերի բարձր դինամիկան նպաստում է նյութի արդյունավետ յուրացմանը, աշակերտների հիշողության, երևակայության, ստեղծագործության զարգացմանը:
3. Ապահովում է այն դիտողականությունը, որը նպաստում է նյութի յուրացմանն ու ավելի լավ հիշելուն, ինչը շատ կարևոր է, հաշվի առնելով աշակերտների ակնառու-պատկերային մտածողությունը: Ընդ որում միանում են հիշողության երեք տեսակները՝ տեսողական, լսողական, շարժական:

4. Սլայդ-շուն ու տեսահոլովակները թույլ են տալիս ցույց տալ այն պահերը շրջապատող աշխարհից, որի դիտարկումը կամ անհնար է, կամ դժվար է ցուցադրել, օրինակ՝ ծաղկի աճը, արևի շուրջ մոլորակի պտտվելը, ալիքների շարժը:
5. Կարելի է նաև մոդելավորել այնպիսի կենցաղային իրավիճակներ, որոնք հնարավոր չէ, կամ բարդ է ցույց տալ ու տեսնել առօրյա կյանքում /օրինակ՝ բնության ձայների վերարտադրություն, տրանսպորտի աշխատանքը և այլն/:
6. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը արթնացնում է սովորողների որոնողա-հետազոտական գործունեության ձգտում, ներառյալ նաև համացանցում որոնումը՝ ինքնուրույն կամ ծնողների հետ միասին:
7. **SS-ն՝ նաև հատուկ կարիքներ ունեցող երեխաների հետ աշխատանքի լրացուցիչ հնարավորություններ է ընձեռնում:**

SS-ի օգտագործման բոլոր դրական կողմերով հանդերձ առաջ են գալիս նաև հետևյալ խնդիրները.

- Դպրոցում նյութական բազա:

Դասերի կազմակերպման համար անհրաժեշտ է ունենալ սարքավորման նվազագույն հավաքածու՝ համակարգիչ, պրոեկտոր, բարձրախոսներ, էկրան կամ այդպիսի սարքավորումներով հատուկ սենյակ: Ոչ բոլոր հաստատությունները այսօր կարող են իրենց թույլ տալ այդպիսի սենյակների ստեղծումը:

- Սովորողների առողջության պաշտպանություն:

Ընդունելով, որ համակարգիչը աշակերտների զարգացման համար նոր հզոր միջոց է, անհրաժեշտ է հիշել «ՄԻ ՎՆԱՍԻՐ» սկզբունքը: SS-ի օգտագործումը դպրոցներում պահանջում է մանրակրկիտ կազմակերպում ինչպես բուն դասերին, այնպես էլ՝ ընդհանուր առմամբ ողջ ռեժիմի՝ երեխաների տարիքային և սանիտարական կանոնների պահանջներին համապատասխան:

Համակարգիչների և ինտերակտիվ սարքավորումների աշխատանքի ժամանակ սենյակում ստեղծվում են առանձնահատուկ պայմաններ՝ նվազում է խոնավությունը, բարձրանում օդի ջերմաստիճանը, մեծանում է ծանր իոնների քանակը, բարձրանում է էլեկտրաստատիկական լարումը աշակերտների ձեռքերի մասում:

Էլեկտրաստատիկական դաշտի լարվածությունն ուժեղանում է սենյակը պոլիմերային նյութերով կահավորելու ժամանակ: Հատակը պետք է ունենա հակաստատիկ ծածկույթ, իսկ գորգերի ու գորգային արտադրանքի օգտագործումը չի թույլատրվում:

Օպտիմալ միկրոկլիմայի պահպանման, ստատիկ էլեկտրականության կուտակման կանխարգելման ու օդի քիմիական և իոնայի կազմի վատթարացման կանխարգելման համար անհրաժեշտ է - օդափոխել սենյակը դասերից առաջ և հետո, խոնավ մաքրում դասերից առաջ և հետո: Իր աշխատանքում մանկավարժը պարտադիր պետք է օգտագործի աչքերի համար վարժությունների համալիրները:

- Մանկավարժի անբավարար SS-կոմպետենցիա:

Մանկավարժը պետք է ոչ միայն կատարելապես իմանա բոլոր համակարգչային ծրագրերի բովանդակությունը, դրանց օպերտացիոն բնութագիրը, յուրաքանչյուր ծրագրի օգտագործողի ինտերֆեյսը /դրանցից յուրաքանչյուրի հետ գործելու տեխնիկական կանոնների առանձնահատկությունը/, այլև հասկանա սարքավորման տեխնիկական բնութագրերից, կարողանա աշխատել հիմնական կիրառական ծրագրերում, մուլտիմեդիական ծրագրերում և Internet ցանցում:

Եթե դպրոցի կոլեկտիվին հաջողվի լուծել այդ խնդիրները, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կդառնան մեծ օգնական:

Ի տարբերություն սովորական տեխնիկական միջոցների՝ տեղեկատվական-հաղորդակցական տեխնոլոգիաները թույլ են տալիս ոչ միայն հագեցնել աշակերտին մանրակրկիտ մշակված, համապատասխանաբար կազմակերպված դասերով, այլև՝ զարգացնել մտավոր, ստեղծագործական կարողությունները, և նոր գիտելիքներ ինքնուրույն ձեռք բերելու կարողությունը՝ ինչը շատ արդիական է դպրոցական տարիքում:

1.2 Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցության բացասական հետևանքները աշակերտների հոգեբանական զարգացման գործում

Քննարկեցինք տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դրական ազդեցությունը կրթական գործընթացի վրա: Սակայն, ինչպես ցանկացած օբյեկտ կամ երևույթ, ՏՀՏ-ն ունի իր բացասական կողմը: Կրթության բոլոր ձևերում դրանց օգտագործումը կարող է հանգեցնել մի շարք բացասական հետևանքների, այդ թվում.

- աշակերտի ֆիզիոլոգիական վիճակի և առողջության վատթարացում (երեխայի անկայուն հոգեկանը բերում է համակարգչային կախվածության, ինչը ազդում է նրանց առողջության վրա);

- հոգեբանա-մանկավարժական մի շարք խնդիրներ (չզտված տեղեկատվությունը երեխային հոգեբանական վնաս է պատճառում);

- սովորողի խոսքի ակտիվության նվազում (որը հատկապես բնորոշ է հեռավար ուսուցման ձևերին), ինչի հետևանքով աշակերտը չունի բավարար պրակտիկա սեփական մտքերը ձևակերպելու և արտահայտելու հարցում: Համաձայն վերջին հոգեբանական ուսումնասիրությունների, խոսքի ակտիվ պրակտիկայի երկարատև բացակայությունը բացասաբար է անդրադառնում մտածողության գործընթացների վրա;

- Ուսումնական գործընթացի մասնակիցների միջև ոչ բավարար կենդանի երկխոսական հաղորդակցություն:

Կրթության մեջ ինտերնետի աճող դերի հետ մեկտեղ սովորողներին հասանելի են բազմաթիվ կրթական ռեսուրսներ: Սակայն ժամանակակից աշակերտի գիտակցությունը ենթարկվում է համացանցից տեղեկատվության քառսային հոսքի ճնշմանը: Այն «ծածկում» է ծնողներից, մանկավարժ-ուսուցիչներից ստացած երեխայի գիտելիքներին: Այս տեղեկատվությունը չունի կառուցվածքային-բովանդակային տրամաբանական կապ և ներկայացվում է պատահականորեն, այն տեղավորվում է երեխայի կյանքի, նրա կրթության և զարգացման գործընթացի մեջ (Դ.Ի. Ֆելդշտեյն):

Գիտակցելով սովորողների անվտանգությունը ԶԼՄ-ներից ապահովելու անհրաժեշտությունը՝ շատ հետազոտողներ ուշադրություն են դարձնում համացանցը կրթության մեջ ներմուծելու բացասական կողմերի վրա: Դրանցից մեկը սովորողների

ինտերնետ կախվածության զարգացումն է՝ որպես շեղված վարքագծի տեսակներից մեկը: Այս երևույթը լայն տարածում է գտել դեռահասների շրջանում, քանի որ դա պայմանավորված է այս տարիքի առանձնահատկություններով: Այս պայմաններում չափազանց արդիական է վարքի նմանատիպ շեղումներ ունեցող երեխաների մանկավարժական աջակցության արդյունավետ միջոցների որոնումը:

Ինտերնետային կախվածության խնդրի ուսումնասիրությունը սկսվել է 20-րդ դարի 80-ական թվականներին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում և Արևմտյան Եվրոպայում:

Ինտերնետային կախվածության հակված դեռահասների հոգեբանական և մանկավարժական աջակցությունը ուսուցիչների և ծնողների կողմից աշակերտներին աջակցության մի տեսակ է, որը հնարավորություն է տալիս ազդել սովորողների վրա՝ պահպանելու նրանց հոգեբանական և էմոցիոնալ առողջությունը, ակտիվացնելու յուրաքանչյուր դեռահասի սուբյեկտիվությունը, բարձրացնելու նրա քննադատությունը և իր նկատմամբ, և ինտերնետ պրոդուկտների, գիտակցությունը գործունեության տեսակի ընտրության հարցում, համացանց մուտք գործելու շարժառիթների ընտրողականությունը, վարքագծի բացասական հետևանքների պատասխանատվությունը:

Աջակցության այս տեսակը ուսուցման և դաստիարակության հետ մեկտեղ կրթության անբաժանելի մասն է, որն ուղղված է ինտերնետ-կախվածության հակված դեռահասի ինքնազարգացման, ինքնորոշման, ինքնիրացման խնդիրներին: Ինտերնետային կախվածության հակված դեռահասների մոտ փոփոխություններ են տեղի ունենում ճանաչողական, մոտիվացիոն և վարքային ոլորտներում:

Կոգնիտիվում հայտնաբերվում է կախվածության ինտելեկտուալ հիմնավորում, տողի է ունենում «կախարդական մտածողության» ձևավորում (սեփական ուժի կամ համացանցի ամենակարողության մասին երևակայությունների տեսքով) և «ըստ ցանկության մտածողություն», նվազում է քնաքննադատությունը սեփական կախվածության բացասական հետևանքների նկատմամբ: Մոտիվացիոնում հայտնվում է գերազնահատված հուզական վերաբերմունք կախվածության օբյեկտի նկատմամբ, կախվածության օբյեկտի մասին մտքերի գերակշռում այլ առարկաների

համեմատ: Վարքագծայինում ուժեղանում է պաշտպանական-ագրեսիվ վարքը, ավելանում են սոցիալական դեզադապտացիայի նշանները:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներմուծմանը աջակցող հոգեբանական և մանկավարժական գրականության մեջ ներկայացված միտումների ընդհանրացումն ու համակարգումը ցույց տվեց, որ դրական միտումների հետ մեկտեղ՝ իրազեկվածություն /информационности/ (տարբեր կրթական զանգվածների հասանելիության բարձրացում), արդյունավետություն (տեղեկատվություն արագ փոխանցելու և ստանալու հնարավորություն), կապի մեթոդների ընդլայնում (հաղորդակցություն էլեկտրոնային տեքստի, skype-ի և այլնի միջոցով), հարմարավետություն (ժամանակ և նյութական ռեսուրսներ խնայում՝ կրթական ծառայություններ, տեղեկատվություն ստանալու համար) և այլն, կրթության արդիականացումը բարդանում է բացասական միտումներով՝ *զոմբիացում* (իդեալների և մտածողության տեսակի պարտադրում), *գիտակցության մանիպուլյացիա* (Վ. Ե. Լեպսկի) - (օգտատերերի վերափոխումը գործունեության սուբյեկտներից մանիպուլյացիայի օբյեկտների), *գիտակցության վիրտուալացում* (պատասխանատվության անտեսում կամ վիրտուալացում), *պրիմիտիվացում* (լեզվի ձևերի պարզեցում, խոսքի ձևեր, հաղորդակցություն, անորակ պատրաստի կրթական արտադրանք ստանալու հնարավորություն), *գռեհիկացում* (հայիոյանքների և անպարկեշտ արտահայտությունների թույլատրելիությունը համացանցի բոլոր տեսակի հարթակներում, ենթատեքստով երգերի տարածում), *սադրանք* (սադրիչ տեղեկատվության տարածում կայքերում), *համակարգչային խաղերից կախվածություն* (игроизацация), անօրինություն (հանցավոր /քրեական/ բովանդակությամբ տեսահոլովակների ցուցադրում համացանցում՝ ֆորումներում դրանց քննարկման հնարավորությամբ), *առևտրայնացում /շուկայական հարաբերությունների սրեղծում/* (համացանցի օգտատերերից փողի «մղում»), *վերասոցիալականացում* (մարդկային հասարակության իրական կյանքի փոխարինում համացանցում վիրտուալ աշխարհով, ինչը հանգեցնում է անհատի սոցիալական օտարացման և արհեստական «աուտիզացիայի») և այլն:

Այս միտումները պատճառ են հանդիսանում դեռահասների համացանցի նկատմամբ տարվածության և, որպես հետևանք, համացանցից կախվածության

հակման, ինչը ուսուցիչներին և ծնողներին կանգնեցնում է նրանց օգնություն և աջակցություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության առաջ: Հոգեբանական և մանկավարժական աջակցությունը կարող է ներկայացվել համակարգավորող և մոնիթինգային մոդելի տեսքով, ներառյալ՝ **նպատակ** (ինտերնետ կախվածության հակված դեռահասների մանկավարժական աջակցության կազմակերպում), **խնդիրներ** (դեռահասների մոտ ինտերնետից կախվածության բացահայտում; ինտերնետ կախվածության ազդեցության ուսումնասիրություն դեռահասների ճանաչողական, վարքային, մոտիվացիոն ոլորտների վրա, մանկավարժական աջակցության իրականացում համացանցից կախվածության հակված դեռահասների համար, դեռահասների շրջանում ինտերնետից կախվածության կանխարգելում), համացանցից կախվածության հակված դեռահասների մանկավարժական աջակցության կազմակերպման **սկզբունքներ**, (ինտերնետից կախվածություն ունեցող դեռահասին ընդունում; ինտերնետից կախվածության հակված դեռահասների ակտիվ ներգրավվածություն սոցիալական ուղղվածություն ունեցող գործունեության մեջ; տարբերակում; կոլեկտիվ համագործակցություն և փոխազդեցություն; երեխայի սխալվելու իրավունքի ճանաչում՝ առանց դատապարտման (Օ.Ս. Գազման); կրթական հաստատության, ընտանիքի և հասարակության ջանքերի ինտեգրումը հաղթահարելու համար ինտերնետային կախվածությունը դեռահասների մոտ), մանկավարժական աջակցության **չափանիշներ** ու արդյունավետության **ցուցանիշներ** (ճանաչողական, մոտիվացիոն, վարքային ոլորտների փոփոխություններ):

Ինտերնետային կախվածության հակված դեռահասների հոգեբանական և մանկավարժական աջակցության արդյունավետությունն ապահովվում է հոգեբանական և մանկավարժական մի շարք պայմանների դիտարկմամբ՝ սոցիալական միջավայրի (միկրոսոցիալական տարածքի ստեղծում՝ հազեցած միջոցներով, որոնք խթանում են ինտերնետ-կախվածության հակված դեռահասների մոտիվացիայի ձևավորումը, կոլեկտիվ գործունեությունը; դեռահասների միջավայրի մոդելավորում տարբեր միջոցներով, ատրիբուտներով, ժամանցի տարբեր պարագաներով); բովանդակային-կազմակերպչական (կոլեկտիվ խաղերի մանկավարժական ներուժի և կոլեկտիվ ստեղծագործական գործունեության համակարգի օգտագործումը դեռահասների դաստիարակչական աշխատանքում;

հետազոտական գործունեության կազմակերպում և այլն); անհատականացման (ինտերնետից կախվածության հակված դեռահասների ներուժի կարևորում, ուսուցիչների և ծնողների հետ համատեղ գործունեության մեջ ավանդական միջոցներով կարեկցանք, հանդուրժողականություն, ավանդական հաղորդակցության ունակության ձևավորում և զարգացում և այլն):

Եզրակացություններ

Այս հետազոտական աշխատանքը կատարելիս եկանք հետևյալին.

1. Նշեցինք, որ ապրում ենք տեղեկատվության վրա հիմնված, հաղորդակցական կապերով օժտված ժամանակաշրջանում: Եվ այդ հաղորդակցական կապերը բազմազան են և ունեն թե՛ դրական, թե՛ բացասական ազդեցություն երեխայի զարգացող նյարդային համակարգի վրա և հետևաբար նաև առողջության և վարքի վրա:

2. Հաղորդակցման գործիքներից է նաև համակարգիչը, համացանցը, որոնք շատ մեծ ազդեցություն ունեն երեխայի վրա: Մենք բովանդակության մեջ հանգամանալից ներկայացրեցինք՝ SCS-ի օգտագործումը արդարացված է, քանի որ այն թույլ է տալիս ակտիվացնել սովորողների գործունեությունը, հնարավորություն է տալիս բարելավել կրթության որակը, բարձրացնել ուսուցչի մասնագիտական մակարդակը, բազմազան դարձնել ուսումնական գործընթացի մասնակիցների միջանձնային հաղորդակցության ձևերը: Ինչպես նաև ժամանակակից կրթության մեջ օգտագործվող SCS գործիքները թույլ են տալիս հասնել բարձր ուսումնառության արդյունքների: Նոր տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս ապահովել ուսուցչի և սովորողի փոխգործակցությունը բաց և հեռավար ուսուցման համակարգում:

Ինչպես նաև մանրամասն անդրադարձանք SCS-ի բացասական այն կողմերին, որոնք պատճառ են հանդիսանում դեռահասների համացանցի նկատմամբ տարվածության և, որպես հետևանք, համացանցից կախվածության հակման:

XXI-րդ դարը շրջադարձային կլինի մարդկության զարգացման համար: Եվ սա պահանջում է հասարակության գրեթե բոլոր անդամների ուշադրությունը. տանը՝ ծնողի, դպրոցում՝ ուսուցչական կազմի, հոգեբանների: Ժամանակակից տոխնոլոգիաների ճնշման տակ կատարվող մանկան հոգեբանության փոփոխությունները կարող են հանգեցնել լուրջ հետևանքների թե՛ երեխաների և թե՛ նրանց ծնողների համար: Այն հաղթահարելու և ճիշտ ուղու վրա դնելու համար անհրաժեշտ է անընդհատ հետևողական աշխատանք հոգուտ երեխայի ապագայի:

Պետք է որդեգրել մի շատ կարևոր նշանաբան. Երբեք երեխային չանտեսել, չթողնել միայնակ իր մտքերի և հույզերի հետ, օգնել հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, ինչպիսին էլ այն լինի:

Գրականության ցանկ

1. Репина, Л. В. Тенденции развития образования в XXI веке в условиях современной глобализации / Л. В. Репина, Е. Г. Реутова. — Текст: непосредственный // Педагогическое мастерство: материалы VII Междунар. науч. конф. (г. Москва, ноябрь 2015 г.). — Москва: Буки-Веди, 2015. — С. 22-24.
2. Куртышева М. Как сохранить психологическое здоровье детей. СПб.: Питер, 2007. 252 с.
3. Носов Н. А. Виртуальная психология. М.: Аграф, 2000. 432 с.
4. Шахмартова О. М., Болтага Е. Ю. Психологические аспекты общения в социальных сетях виртуальной реальности // Известия ПГПУ им. В. Г. Белинского. 2011. № 24. С. 1002-1008.
5. Котик М. Л. Психология и безопасность. Таллинн, 2009.